MOMENTE DIN ISTORICUL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI GORJEAN - DE LA ÎNCEPUTURI PÂNĂ ÎN PRIMA JUMĂTATE A SEC .AL XIX-LEA

Adrian Popescu

I

Documentele vremii consemnează începuturile învăţământului pe meleagurile judeţului Gorj în clădirile şi curţile bisericilor, precum şi mânăstirile din judeţ, în special Tismana şi Polovragi.

După exemplu lui Nicodim, care ridică mânăstirea Tismana între 1364-1372, Mircea cel Bătrân înalţă mănăstirea Vişina, de la gura defileului Jiului, în 1519, Dimitrie Filieşteanu o întemeiază pe cea de la Crasna, în 1736, iar Cornea Brăiloiu fondează între1700-1710 chiliile din Cioclovina de Jos şi Cioclovina de Sus[1]. Desigur, nu putem preciza ce organizare aveau aceste şcoli, ce anume se preda, dar cu siguranţă că elementul religios era predominant. Aici, în chiliile bisericeşti, în mânăstiri, sub conducerea preoţilor şi cântăreţilor s-a putut face şcoală românească deoarece limba slavonă pătrundea greu în rândul oamenilor din popor .Din documente, sunt cunoscute în Gorj existenţa unor şcoli de copişti. La Tismana se scrie, în 1795, pomelnicul mănăstirii şi alte manuscrise, iar la Polovragi, în 1785, Naum Râmniceanu scrie de asemenea pomelnicul mânăstirii.

După întemeierea statului feudal, alături de biserică, curtea domnească şi cancelaria ei, apare un alt factor de cultură ce impune organizarea unor instituţii speciale, care să pregătească logofeţii, pionii cei mai activii în propăşirea scrisului românesc. Astfel în Tg –Jiu funcţiona o şcoală românească, la 1780, cu un dascăl român, care primea subvenţie 5 taleri pe lună în timpul domniei lui Alexandru Vodă Ipsilante(1774-1782).Tot aici funcţiona şi şcoala greco-română cât a fost isprăvnic al judeţului stolnicul Dumitrache, care fusese împuternicit de domnitorul Mihai Suţu Vodă să strângă bani pentru trebuinţa şcolii[2].

În amintirile lui Nicolae al Lupului, din Brădiceni, aflăm cum se

1 Pupăză, Grigore şi Cheznoi, C – Istoria învăţământului din Gorj, Editura Newest, 2005, p.12
2 Andrei, Nicolae şi Pârnut Gh. – Istoria învăţământului din Oltenia, Editura Scrisul Românesc, Craiova 1977, p.114

învăţa carte în şcoli ce au existat pe lângă biserică, unde preotul avea clasă în tinda bisericii, în timp ce pe uşa ce ducea în turla bisericii din satul Lupoaia se află o inscripţie care pomenea de existenţa unei şcoli pe lângă această biserică, deservită de dascălul Vasile zis *„Înţeleptul"*, ales de obştea satului, care îi dădea cele necesare existenţei iar el învăţa copii în casele mamei sale, "ale călugăriţei" de lângă biserica parohială.

II

Primii ani ai secolului al XIX-lea au fost pentru judeţul Gorj ani grei, de mari frământari .În anul 1800 pâzvangii au ars oraşul Tg-Jiu , apoi cârjaliii năvălesc cu noi cruzimi, iar în iarna lui 1814-1815 adalâii au continuat distrugerile.

Totuşi, hrisovul din 25 mai 1813 aminteşte de şcoala din Tg-Jiu, de pe lângă biserica domnească a oraşului, întreţinută prin cheltuiala stolnicului Dumitrache, fost ispravnic al judeţului .Şcoala era deservită de trei preoţi, un grămatic cântăreţ de biserică, un dascăl grecesc şi „rumânesc", fără să se specifice dacă era vorba de doi sau acelaşi dascăl care preda cele două limbi.
În document se cerea ca şcoala să aibă „ucenici îndestul", deci un număr mare. Pentru bunul mers al şcolii se afla un „epitrop mai mare" în persoana ispravnicului judeţului, paharnicul Gheorghe Iordache .Se arată de asemenea că se donează bisericii şi şcolii şi terenul pe care au fost casele ispravnicului, luând chirie pe el. Tot de aici rezultă clar că pentru şcoală se clădiseră" odăi" separate de cele destinate găzduirii ispravnicului judeţului, dar că „în timpul răzmeriţei, când oraşul a fost călcat de ostaşi, şcoala şi odăile în care locuia ispravnicul au ars. Pentru refacere s-a hotărât să se ia vinăriciul de la 50 de sate. Cei ce s-au aşezat pe locul bisericii au fost obligaţi să dea chirie câte 15 taleri pe an, iar pentru casele Mandei Brăiloaia şi Mandei Palitimoaia, făcute pe terenul cotropit de slugerul Gheorghe Crăsnaru, vinovaţii să dea câte 10 oca de ceară bisericii Prin pitacul din 27 sept.1819 se reaminteşte de şcoala din Târgu-Jiu, atrăgându-se atenţia ispravnicilor să păzească „podoaba şcolii şi bisericii"[3].

III

În 1831, în baza prevederilor Regulamentului organic s-a hotărât crearea învăţământului public dirijat de către stat. Articolul 366 al acestui regulament se referea la înfiinţarea de şcoli publice în fiecare capitală de judeţ. În Târgu-Jiu, în aprilie 1832 se conturează înfiinţarea primei şcoli primare publice condusă de profesorul Constantin Stanciovici –Brănişteanu Acesta, la sosirea în Târgu-Jiu constată că în şcoli cunoştinţele predate erau atât că trebuie la slujba bisericii, iar condiţiile în care învăţă copiii scot în relief mari greutăţi: stăteau pe nişte laviţe primare ţinând în mână bucovnele, care constau în nişte foi legate în scoarţă de lemn, lipite cu piele pe deasupra. Lângă fiecare elev mai era câte o scândurică cu ceară pe care se însemnau slovenele cu un cui sau briceag .Alţii scriau pe tăbliţe acoperite cu nisip. După ce copilul învaţă bucovna (abecedarul)

3 Andrei, Nicolae şi Pătruţ Gh – Op. Cit. p. 179-181

şi ceaslovul, trece apoi la Psaltire, care este cea mai înaltă şi desăvârşită ştiinţă. În această privinţă, iată ce ne relatează bătrânul povestitor Nicolae a Lupului:" bunicul meu, popa Lupu Stolojeanu, ţinea şcoala cu copiii din sat ai neamului lui şi câţiva ai bogătaşilor din împrejurimi, în tinda bisericii. Începea cu "az", " buche", " vede", " glagore", gradul I de învăţătură, apoi silabisirea „ba", "be", "bi", "bu", gradul al II-lea, apoi gradul al III-lea, când se trecea la Psaltire şi la Ceaslov, deci gradul al IV-lea de învăţătură. În ceea ce priveşte scrisul se trecea de la lada cu nisip, la Condeiul de Plumb, apoi pană de gâscă cu cerneală."[4]

Deşi Regulamentul organic nu făcea referiri la învăţământul rural, prin Ordinul 2201/16 dec.1835, Eforia Şcoalelor dispunea ca toate ocârmuirile judeţului să îl comunice câte şcoli săteşti particulare, funcţionau la acea dată, subvenţionate de către părinţii elevilor. Din răspunsul înaintat cu raportul nr.400/25 ian 1936 al ocârmuirii judeţului Gorj reiese că funcţionau şcoli particulare săteşti după cum urmează: în plasa Novaci-8 şcoli cu 98 elevi(Baia, Novaci, Străini, Pociovalişte, Ciocadia, Aninişul, Drăgoieşti, Bârleşti şi Gruiul).
În plasa Jiul-4 şcoli cu 70 elevi(Stăneşti, Vădeni, Corneşti şi Câlnicul de Jos), în plasa Tismana-8 şcoli (între care Tismana şi Brădiceni), în plasa Vâlcanu-2şcoli cu 10 şcolari, în plasaOlteţu-3şcoli. Reţinem ca cele mai multe şcoli întreţinute de săteni existau în partea dinspre munte a judeţului, de unde a pornit răscoala lui Tudor Vladimirescu şi că de obicei la aceeaşi şcoală veneau copii din mai multe sate. La Roşia de Jos (plasa Amaradia) frecventau elevi din Negoieşti şi Seciuri; şcoala din Lunca aveau copii din Bobu şi Magherești;la şcoala din Copăcioasa veneau cei din Şcoarţa iar la Tismana veneau de la Tarniţa, Brădiceni, Racoţi, Câlceşti .În aceasta perioadă funcţionau şcoli săteşti şi la Urdari, Ceplea, Izvoarele, Plopşor, Vlăduleni, Poiana, Moi, Boroşteni, ş.a.

Revenind la Târgu-Jiu, şcoala de aici şi-a început cursurile cu 50 elevi la 17 aprilie 1832.Mai târziu, în 1840 este frecventată de 106 elevi, în 1841 de 107 elevi, în 1842 de 153 elevi, în 1844 de 126 şcolari dintre care "30 auditoriu" pentru ca 1845 să fie 124 elevi şi pentru prima dată"39 auditori ţărani". Menţionăm că este vorba de şcoala publică, de stat[5]. Tot în 1832 întâlnim la Tg-Jiu o şcoală particulară pentru învăţătura băieţilor, după care nu mai este menţionată nici o şcoală privată În 1844 sunt consemnate două şcoli particulare, una în limba greacă vorbitoare, cu 20 elevi, alta în limba germană, cu 19 elevi. În 1845 se pun bazele unui pension pentru fete în Tg.Jiu.

4 Nicolae al Lupului – „Cum se învăţa odată carte" în „Arhivele Oltenie", VI, 1979, p.29 şi urm.

5 Popescu Adrian – „171 de ani de învăţământ public în Gorj", în Gazeta Gorjului, anul XXXVIII, nr. 42, 21 oct 2006, p.14

În toate şcolile, fie ele publice sau particulare nu există un program unitar sau o structură a anului unică, toate acestea fiind apanajul învăţătorului, de cele mai multe ori în persoana dascălului sau preotului satului. Într-un raport al ocârmuitorului plasei Tismana, din 5 martie 1836 se relata că învăţătura se rezuma doar" cât ştiu să citească tatăl nostru şi Doamne miluieşte". Cursurile se desfăşurau mai ales, în perioada noiembrie-martie, când muncile agricole nu le necesitau prezenţa copiilor. Şi aşa frecvenţa la şcoală era slabă .Astfel, la şcoala din Bâlteni din 11 elevi au încheiat cursurile doar 7, iar la Vlăduleni din 21 elevi doar 6 au încheiat cursurile.

În prezenţa acestei situaţii ocârmuitorii ţării şi-au pus problema organizării învăţământului public primar, asigurarea unei baze materiale şi a cadrelor specializate pentru predare. Conform reglementărilor pentru învăţământ din Regulamentul organic prin Regulamentul şcolar din 1833, instituţiile de învăţământ public se împărţeau în 4 categorii:

a)şcoli începătoare cu 4 clase; b) şcoli de 4 clase; c) învăţăturile complementare de 3 ani şi cursuri speciale .pe această bază lua fiinţă la Târgu-Jiu şcoli începătoare cu primele clase.

Prima corespondenţă a Sfatului orăşenesc Târg-Jiu, înaintată Eforiei Şcoalelor din 28 noiembrie 1831 menţiona că a găsit clădirea necesară pentru şcoala de pe uliţa Măldăroaiei, compusă din cinci încăperi, trei pentru profesori şi două pentru predarea lecţiilor, făcând şi contract de închiriere pe termen de trei ani. S-au luat măsuri ca şcoala să aibă o construcţie proprie pentru care Grigore Bâlteanu contribuie cu 100.000 de cărămizi, 600 lei şi hrana lucrătorilor, Matei Susescu şi Bănică Politinom dau scândură, C. Roşianu contribuie cu 500 de lei, Măldărăscu 200, Lăudat Frumuşeanu şi Boteanu câte 200 lei. Totuşi în septembrie1936, când Petrache Poenaru, directorul Eforiei Şcoalelor, vine în vizită la Târgu-Jiu, încă nu se realizaze nimic.

În iulie 1839 magistratul oraşului informa Eforia Şcoalelor că a adunat 1106 lei şi că s-a făcut strigare" la mezat" pentru construcţia localului de şcoală, la care au răspuns slugerul Iancu Sâmboteanu şi Grigore Bâlteanu. Terenul ales pentru construcţie era pe locul bisericii" în faţa uliţei" unde se proiectase un local

cu 2 etaje, clădirea fiind prevăzută şi cu turn. Construcţia ridicată până la acoperiş, în octombrie 1840 fusese părăsită, din cauza banilor, nefiind gata nici în 1844. Pentru descrierea cursurilor în 1843, prezidentul magistratului, pitar Zamfir Broşteanul dă pentru şcoală două becuiri din casele lui Sărdănescu, situate „în piaţă". Profesorii locuiau în două odăi, în clădirea cea nouă a şcolii, despre care aflăm dintr-o înştiinţare, la 23 iulie 1848, a profesorului Ghiţă Călinescu, trimisă Guvernului provizoriu, cum că şcoala avea nevoie de reparaţii.

În 1838 ia fiinţă Şcoala Normală din Tg-Jiu destinată a pregăti pe viitorii învăţători. Tinerii candidaţi de învăţători, într-un an deveneau şi elevi dar şi învăţători, pentru că o perioadă se instruiau în noua meserie, în cealaltă deveneau îndrumătorii scrisului şi cititului pentru tineretul satelor gorjene. Putem readuce în amintire nume de astfel de învăţători în perioada 1841-1843:

la Vlăduleni, învăţătorul Ilie Elefterie ;la Bâlteni, Ion Sandu ; la Vârţu, Ion Ferboncescu ; la Fărcăşeşti şi Valea cu Apă, Iancu Stăiculescu; la Câlnic, Barbu Barbonie; la Rovinari, Moi, Pinoasa, A .P. Rovinaru; la Peşteana de Sus, Păun Popescu; la Urdari, Mihai Monescu şi Ion Paloş;la Pinoasa şi Găleşoaia, Barbu Rovenţa ;la Roşia Jiu, Gheorghe sân Matei Biriş[6] Dintre profesorii din Tg-Jiu memoria documentelor păstrează cu sfinţenie nume ca al lui Constantin Stanciovici Brănişteanu, N.A.Craiovescu, Gherghescu, Gh.Călinescu...

V

Contactul cu noua cultură europeană din prima jumătate a sec. al. XIX-lea a contribuit la apariţia, deşi mai târzie, a preocupării faţă de învăţământul pentru fete. Regulamentul şcolar propusese un astfel de învăţământ, cu o durată de 5 ani, rămasă doar în proiect. În schimb, părinţii, profesorii unor şcoli judeţene, au militat pentru organizarea unor şcoli particulare pentru fete.

La Târgu-Jiu, fetele frecventau Şcoala publică încă de la înfiinţare. La examenul din 25 martie 1833, prof .Constantin Stancovici, a evidenţiat pe cei mai buni elevi ai şcolii, printre care şi pe Luxandra Magheriţa(Alexandrina Magheru), Sevastiţa Frumuşeanu şi Catinca Drecsler. În 1844, băieţii şi fetele şcolii erau capabili să interpreteze roluri pe scenă, într-un singur an şcolar jucând în Regulu la Cartagena, Meropa şi alte trei piese. La examenul din 29 iunie 1844

6 Neguleasa Dan – „150 de ani de învăţământ public în Cartelul Industrial Rovinari" – Comunicare la Simpozionul din 25 dec 1985, Rovinari, p.5

sunt menţionate şi fetele Bălăcescu Masica şi Politimos Zinca[7].

În acest context ia fiinţă o şcoală particulară de fete despre care aflăm din raportul profesorului Scolii normale din Târgu-Jiu, către Eforia Şcoalelor, la 20 octombrie 1845, în care se informează că Simion Brâncoveanu, "Sârb de naţiune", Petru şi Iosif Popescu, toţi trei din „Banatul Timişvarului", împreună cu doamna Keller, de naţie germană şi guvernantă de la paharnicul Ion Sâmboteanu, " toţi cinci împreună "au deschis un pension pentru „creşterea fetelor şi învăţătura lor", joi, 11 oct.1845, precizând şi programa învăţăturilor :limba românească, franţuzeasca, nemţească şi ungurească, precum şi felurite lucruri de mână.

Prin raportul nr.245/19 noiembrie 1845, profesorul Şcolii normale N A. Craiovescu dă Eforiei o seamă de relaţii despre această şcoală:" Petre Popescu ţine lecţii de franceză şi germană, Iosif Popescu ar fi fost sub învăţător într-un pension la Pesta şi preda limba română, doamna Keller preda lecţii de lucru de mână şi se pare că ar fi fost guvernantă la Pesta în casa grofenei de Forgaci. Mai reiese din raport că cele 9 eleve plăteau câte s20 galbeni împărăteşti pe fiecare an. În enunţul programei se precizează că această instituţie a fost înfiinţată de cinstiţii boieri paharnici Ion Sâmboteanu, Constantin Roşianu şi Gh.Magheru.

În 1846 Şcoala publică din Tg.Jiu este inspectată de Nicolae Simoniade, revizorul şcoalelor din T.Românească, care, în documentul încheiat la sfârşit, arată că a găsit şcolari în clasele I şi a II-a „bine înaintaţi" şi că nu există şcoli private de băieţi, numai un pensionat de fete, cu 9 şcolăriţe.

Privind conţinutul învăţământului public din acea perioadă, Regulamentul şcolilor prevedea următoarea programă:

-în clasa I-citirea şi scrierea după metodul lancastric

-în clasa a -II-a –după acelaşi mod, să scrie dictando, să citească „slobod" pe diferite cărţi şi să facă socoteli în gând cu numere simple(adunarea, scăderea, înmulţirea, împărţirea)

-în clasa a III-a-elevii să înveţe catehismul legii creştineşti, elementele gramaticii româneşti, geografia şi aritmetica practică, până la frângeri(fracţii) inclusiv.

-în clasa a IV-a –(precizează doar pentru şcolile din Bucureşti şi din Craiova)-începuturi de geometrie şi de mecanică practică, până la frângeri(fracţii)

7 Andrei, Nicolae şi Pătruţ Gh – Op. Cit. p. 253

inclusiv.

-în clasa a -IV- a – (precizează doar pentru şcolile din Bucureşti şi din Craiova)-începuturile de geometrie şi de mecanică practică se desprindeau la scriere respectând regulile gramaticeşti, precum şi la desen liniar şi la cântările bisericeşti[8].

Eforia Şcoalelor cerea ca programa şcolilor particulare să fie asemănătoare celei de la şcolile publice. Astfel, Şcoala de fete din Târgu-Jiu prevedea în programă:

I. În limba română-manualul gramaticii româneşti, catehism, istoria sfântă, istoria Tării Româneşti, geografia, scrierea frumoasă şi „nişte cunoştinţe sinoptice din istoria naturală.

II. În limba franceză: -cunoştinţa limbii cu gramatica şi sintacsul dimpreună, scrisoarea franceză.

III. În limba nemţească-cunoştinţa limbii cu gramatica, sintacsul şi scrisoarea cea dreaptă a limbii germane.

IV. Lucrări de mână.

Încă din 1832, Şcoala publică din Târgu-Jiu susţinea „examenul obştesc" în urma căruia prof. Stanciovici menţiona că unii dintre elevi ştiu „ceva greceşte" şi că"celor mai înaintaţi" le-a predat aritmetica şi geografia „pe larg" şi gramatica.

La examenul din 29 iunie 1844 prof. N. A. Craiovescu trimitea programa după care se va desfăşura examenul public. La clasa I să fie examinaţi la „citire pe manual şi la scriere de ziceri". La clasa a II-a trebuiau să răspundă „pe dinafară" la „creştinătatea credinţei". Cei din clasa a III.-a aveau să răspundă pe dinafară asupra" vieţii noastre morale şi soţiale" precum şi la „declinaţii şi conjugări", la probleme din cele 4 lucrări ale aritmeticii cu numere simple, la geografia lumii, în general, şi a României" în parte", la geografia astronomică şi scrierea frumoasă" slobodă". La şcoala publică din Târgu-Jiu, în iunie 1845 găsim o alcătuire mai sistematică a programei de examen, formată din15 puncte, iar la fiecare obiect de examen erau nominalizaţi elevii propuşi pentru a fi examinaţi..

În general, examenul constituia o adevărată zi de sărbătoare. Iată cum este prezentat examenul din 15 august 1832: „Toţi şcolarii se află într-o mare curăţenie. În partea dinaintea şcolarilor stă cinstitul ocârmuitor, cinstitul Tribunal, cinstitul magistrat şi apoi ceilalţi cetăţeni. Înaintea tuturor stă harta, tabla de aritmetică, iar mai încolo, până în fundul sălii, şcolarii. S-a făcut rugăciunea dimineţii cu o deosebită armonie .Apoi profesorul, sculându-se de la catedra sa, a spus un cuvânt îndrumător tinerilor şcolari şi a orăşenilor ca să îmbrăţişeze ştiinţele şi ca

8 Andrei, Nicolae şi Pătruţ Gh – Op. Cit. p. 261

să se facă fii ai virtuţii slujind Patria după pilda strămoşilor noştri români."

Despre examenul din iunie 1845 se arată că a ţinut 5 ore, împărţindu-se elevilor cu acest prilej cărţi în valoare de 10 galbeni din partea magistratului şi a boierilor: paharnic Z .Bâlteanu, paharnic C.Roşianu, sedar Z.Broşteanu, sedar Gr.Săftoiu, pitar N Măldărăscu şi pitar Gr.Roşianu.

La examenul din iunie 1847, prezidat de pitarul Radu Roşet, ocârmitorul judeţului, au asistat pentru prima dată" şi ţărăni din satele învecinate". Din cei 120 şcolari au fost recomandaţi a fi cercetaţi 42, dintre care au fost examinaţi la toate lecţiile 31, cei meritoşi primind premii în valoare de 1000 lei[9].

Tot pentru premii, Eforia Şcoalelor, la cererea profesorilor trimite câte 10 gramatici, aritmetici şi geografii, dar şi 15 exemplare din Povăţuirile lui Neagoe, 10 Dialoguri de Facion traduse de Simeon Marcovici şi 5 Epistole.

Orarul şcolilor era particularizat după nevoi şi specificăţi. Constantin Stancovici raporta la 7 dec.1832 următorul program-orar: De la ceasurile turceşti 2 şi ½ şi până la5 şi ½ de dimineaţă", lucra cu clasa I şi a II-a, iar de la 5 şi1/2 până la 8 lucra cu clasa a III-a .De la 9 la 11 şi ½ iarăşi cu clasele I şi a- II-a[10].

Regulamentul şcolar prevedea două vacanţe pe an, una la Paşti(15 zile) şi alta toamna, la sfârşitul anului şcolar (pentru şcolile începătoare, de la 15 septembrie la 15 octombrie „ în vremea culesului vii", pentru şcolile umaniore, de la 1 septembrie la 15 octombrie .În afară de acestea se mai dădea, practic, vacanţă din ajun de Anul Nou până a două zi de Sfântul Ion.

În şcolile publice din Târgu Jiu s-au folosit cărţi-manuale recomandate de Eforia Scoalelor. Era însă o mare lipsă a acestor cărţi sau existau manuale diferite la elevii aceleiaşi şcoli. În 1834, profesorul din Târgu-Jiu scria că din lipsa cărţilor s-a ajuns ca nu toţi elevii să aibă acelaşi tip de carte rugând Eforia Scoalelor să normalizeze această situaţie. Profesorul N.A. Craiovescu cere în 1844, pentru şcoala din Târgu Jiu 10 Evanghelii şi 10 Manuale de cunoştinţe uzuale. Tot el arată, în acelaşi an, că mulţi negustori prăvăliaşi s-ar angaja să aducă şi să vândă cărţile necesare şcolilor din judeţul Gorj. Eforia îi propune profesorului să se înţeleagă el cu negustori şi să-i determine să primească cărţi de la profesor pe care să le vândă .În general cărţile pentru şcoală cu destinaţia pentru a fi vândute" se desfăceau" cu mare greutate. Constantin Stancovici, în 1840, scria Eforiei că „sunt puţin iubitori de citire" şi că abia a putut să facă 4 abonamente la Vocabularul francezo-român[11].

Materialul didactic necesar predării era puţin şi slab diversificat pentru că o bună parte se confecţiona în străinătate şi Eforia nu avea bani pentru achiziţii.

În această perioadă, materialul didactic se reducea la hărţi şi globul pământesc. Dintr-o adresă a magistrului oraşului Târgu Jiu trimis Eforiei, aflăm că se comandaseră globurile "cereşti şi pământeşti" dar nu sosiseră încă. Eforia

9 Andrei, Nicolae şi Pătruţ Gh – Op. Cit. p. 276-280

10 Andrei, Nicolae şi Pătruţ Gh – Op. Cit. p. 282

11 Andrei, Nicolae şi Pătruţ Gh – Op. Cit. p. 297 şi urm.

sfătuieşte autoritatea locală să se intereseze la „vătafu de chirigii", pentru că lui i-au fost predate. Pentru şcoală, în 1848 nu aveau decât 2 globuri .Se ceruse" un planiglob, o Europă, o Asie şi o Africă cu dorinţa ca toate hărţile să fie lipite pe pânză[12].

Faptul că acest material era scump, se recomanda de către Eforie, în 1837, ca „pentru hărţi şi globuri" să contribuie cu bani părinţii .Reţinem şi informaţia că prof. Gh. Călinescu, pentru predarea geometriei la Tg-Jiu, folosea diferite instrumente- linie, echer, compas, etc.

*

Completăm acest material cu un set de foto-documente referitoare la începuturile învăţământului public din Gorj, realizate cu sprijinul Direcţiei Judeţene Gorj A Arhivelor Naţionale.

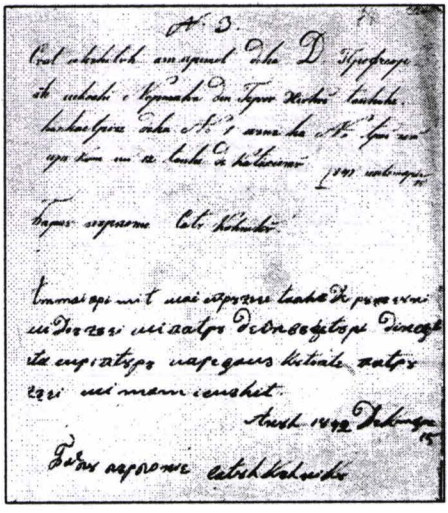

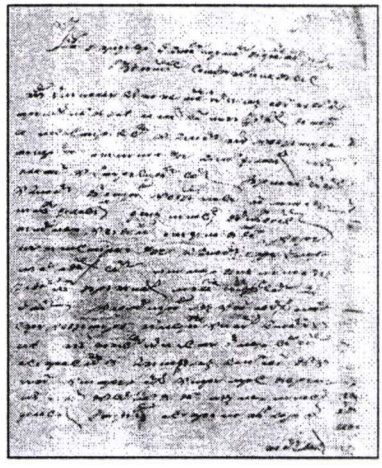
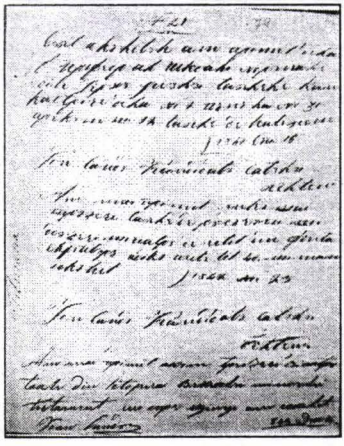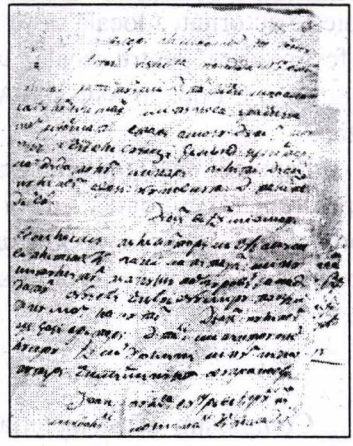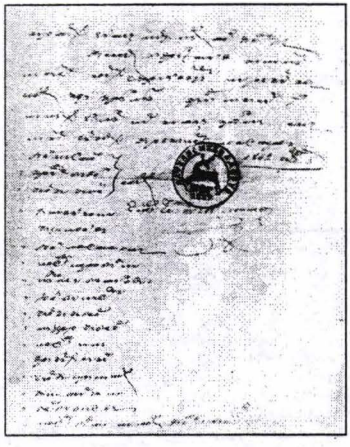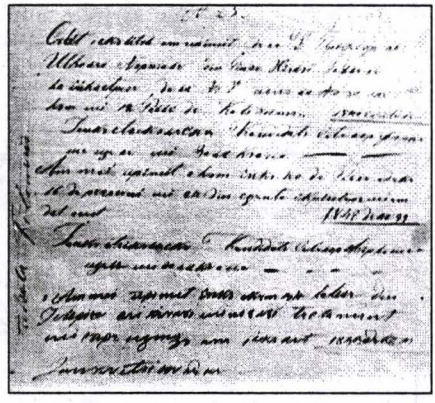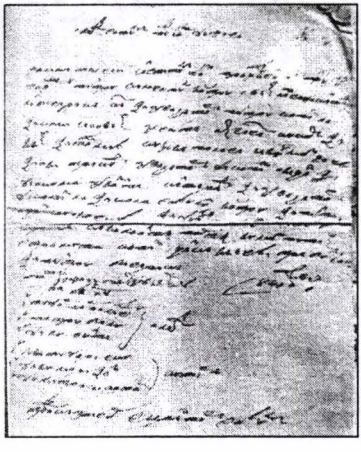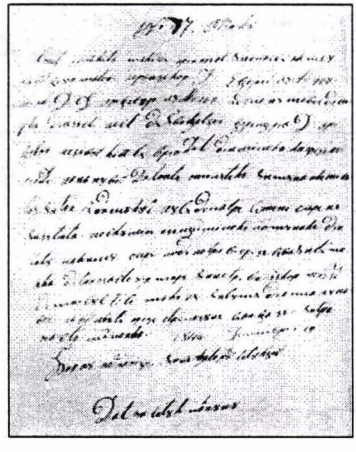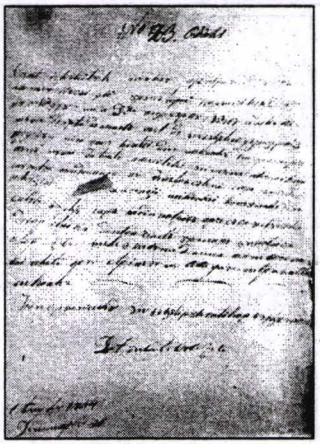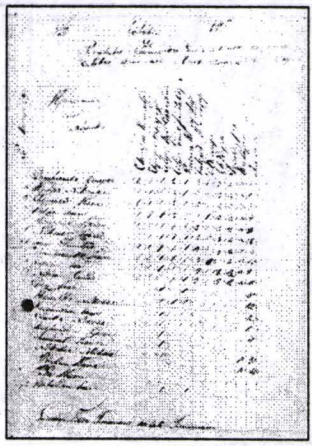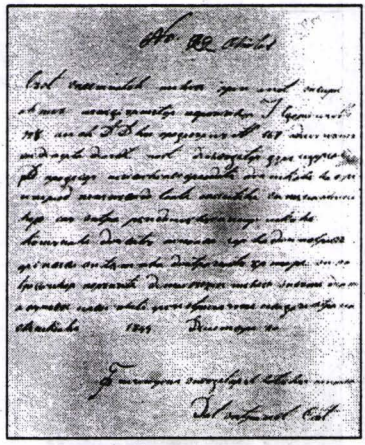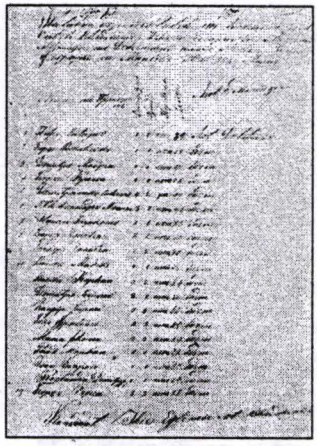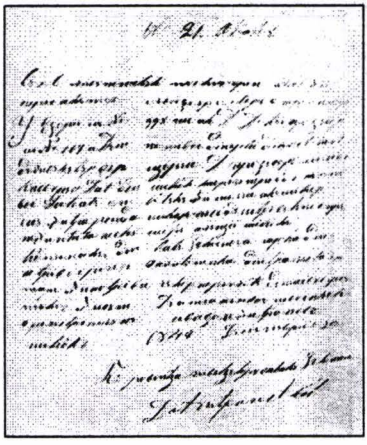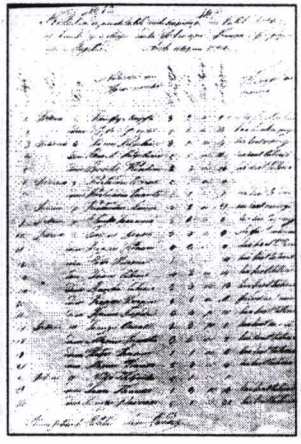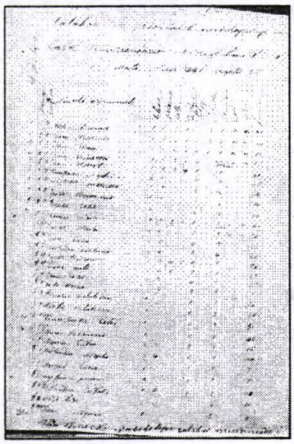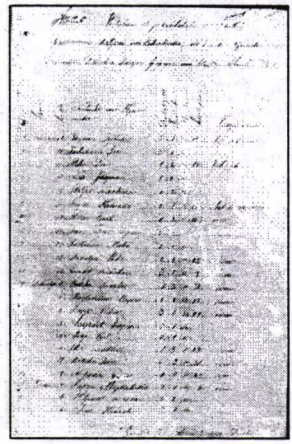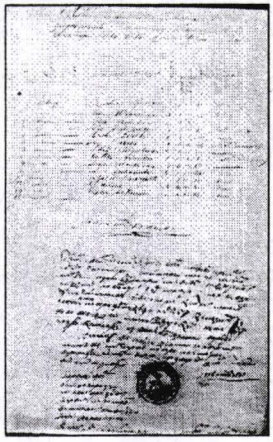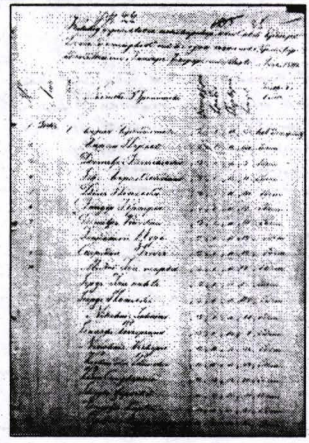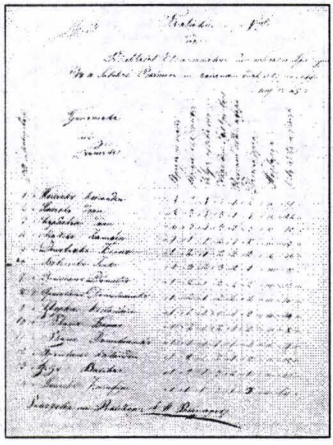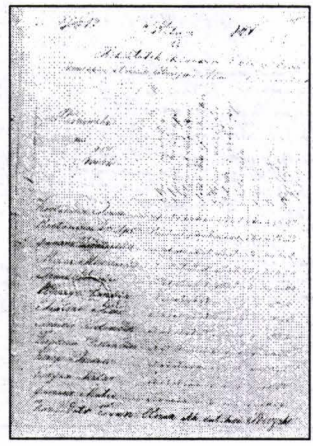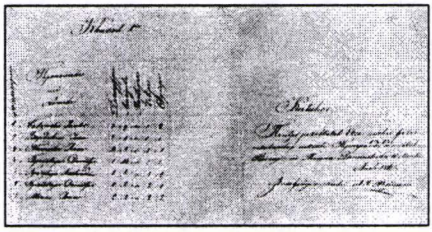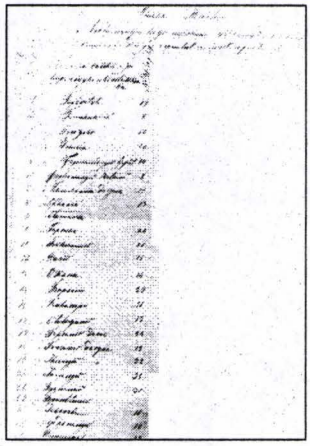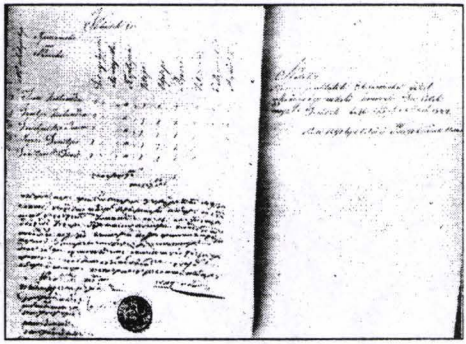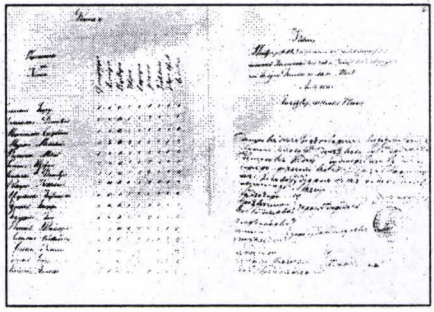
12 Andrei, Nicolae şi Pătruţ Gh – Op. Cit. p. 301